

Udskriftsdato: 27. december 2025

KEN nr 10157 af 20/11/2019 (Gældende)

Ligebehandlingsnævnet afgørelse om køn - chikane - medhold

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: 18-70347

Ligebehandlingsnævnet afgørelse om køn - chikane - medhold

J.nr. 18-70347

En kvindelig studerende klagede over en række udtalelser fremsat af en underviser på et universitet. Kvinden havde i forbindelse med fremsættelse af udtalelserne følt sig krænket. Hun anførte, at udtalelserne skabte et miljø, hvor man som kvindelig studerende ikke følte sig tryk. Universitetet erkendte, at de pågældende udtalelser havde fundet sted, men at de blev fremsat som led i almindelig undervisning, og at det ikke havde været formålet at krænke den kvindelige studerende eller andre. Nævnet vurderede, at underviseren ved at fremsætte de pågældende udtalelser havde udvist en adfærd, der var omfattet af ligebehandlingslovens definition af sexchikane. Universitetet havde ikke løftet bevisbyrden for, at ligebehandlingsprincippet ikke var blevet krænket.

Klager fik derfor medhold i klagen.

Klagen angår påstået forskelsbehandling på grund af køn i forbindelse med udtalelser fremsat under undervisning på det indklagede universitet.

Ligebehandlingsnævnets afgørelse

Indklagede har handlet i strid med ligebehandlingsloven hvad angår de i forbindelse med undervisningen fremsatte udtalelser.

Indklagede har ikke handlet i strid med ligebehandlingsloven i forbindelse med deres håndtering af klagers henvendelse af 8. marts 2017.

Sagsfremstilling

Klager var på tidspunktet for den påstået forskelsbehandling 1. års studerende ved det indklagede universitet.

I forbindelse med klagers uddannelse fulgte hun et fag på det indklagede universitet.

I forbindelse med undervisningen fremsatte underviseren en række udtalelser. Klager har fremlagt følgende eksempler på de pågældende udtalelser:

Seminar 1:

I forklaring om hovedforpligtelse og biforpligtelse forsøgte underviseren at få de studerende til at definere de to begreber i en række konkrete eksempler. Et af disse eksempler var:

”Du går til en luder og skal have et blæs, hvad er hhv. hoved- og biforpligtelse i den ydelse? ”

Seminar 2:

I forklaringen af kautionsformer og hvor sikre disse var for kautionisten, ønskede underviseren at beskrive, hvordan de blev mere og mere attraktive. Han valgte derfor at beskrive det således, at kautionsformerne skulle forestille at være kvinder, der blev mere og mere letpåkledte, hvilket ledte frem til den sikreste: ”en flot kvinde i fransk lingerie”.

Seminar 4:

Om termen ”uden ugrundet ophold ” skrev underviseren på tavlen, at der med det mentes ”ASAP”, og sagde derefter, at der vist nok engang var en melodi grandprix-sang, der hed netop dette, men han ”kunne ikke lige huske navnet på sangerinden, da han vistnok havde mere travlt med at kigge på noget andet – eller to andre ting. Hun var jo en flot pige.”

Seminar 6:

I forklaringen af sondringen mellem fast ejendom til erhverv eller beboelse spurgte underviseren ud i lokalet, om det indklagede universitet kunne kvalificeres som beboelse, hvis nogen overnattede. Derefter sagde han: ”Hvad nu hvis [en anden underviser på universitetet] boller sin sekretær på kontoret efter julefrokosten?”

I en forklaring om faktiske mangler – i beskrivelsen af et eksempel om et hus, der havde et forkert areal angivet i salgsannoncen, hvorfor det reelt var betydeligt mindre i virkeligheden – sagde underviseren ”her er køber ikke oplyst om størrelsen. Ligesom mange kvinder er blevet narret i tidernes løb, takket være belysning, røgelse og diverse medikamenter”.

Indklagede har ikke bestridt, at udtalelserne er blevet fremsat.

Klager sendte den 8. marts 2017 en skriftlig klage til indklagede. Klager skrev i klagen, at underviseren i forbindelse med undervisningen fremsatte en række misogyne udtalelser om kvinder. Klager fremlagde desuden ovenstående eksempler på udtalelserne.

Indklagede svarede samme dato pr. mail og spurgte klager, om hun havde været i dialog med underviseren. Indklagede anførte desuden, at de under alle omstændigheder ville følge op på sagen.

Senere samme dag svarede klager pr. mail:

”Nej jeg har ikke haft taget den op med [underviseren]. For at være ærlig føler jeg mig som kvinde ikke komfortabel i at skulle konfrontere en underviser med hans kvindefornedrende udtalelser – som vel og mærke kommer på daglig basis. Det burde simpelthen overhovedet ikke være nødvendigt, og er under ingen omstændigheder i orden. Det kan ikke komme som en overraskelse for ham at sådanne udtalelser er både stødende og upassende.”

Indklagede svarede samme dag:

”Jeg har nu været i kontakt med [underviseren]. Han beklager sine udtalelser og vil fremover undlade eksempler som de anførte.

Du må naturligvis sige til, hvis det ikke ændrer sig. ”

Klagen blev modtaget i Ligebehandlingsnævnet den 26. november 2018.

Der er ikke fremsat en beløbsmæssig påstand om godtgørelse for nævnet.

Indklagede har under sagen fremlagt et dokument, der vedrører retningslinjer for behandling af skriftlige klager over medarbejdere.

Parternes bemærkninger

Klager gør gældende, at hun har været udsat for chikane på grund af sit køn, og at hun som følge heraf er berettiget til en godtgørelse.

Klagen angår to problematikker.

Der klages over, at en underviser fra det indklagede universitet kom med kvindefornedrende udtalelser, når han skulle finde på eksempler i et formueretligt fag. Det tjente ikke et legitimt formål, og var unødvendigt, foruden stødende og krænkende for alle de tilstedeværende kvinder - som vel og mærke udgjorde over halvdelen af de studerende på holdet.

Der klages desuden over den måde, som indklagede håndterede klagers klage over underviseren.

Udtalelserne, som er nævnt i sagsfremstillingen, seksualiserer og objektiviserer kvinder. Udtalelserne skabte et miljø, hvor man som kvindelig studerende ikke følte sig tryk. Klager ved fra samtaler med tidligere studerende, at de nævnte udtalelser ikke er enestående. Underviseren har i mange år undervist ved indklagede universitet, og har alle år udtalt sig ligeså nedsættende og seksualiserede om kvinder.

De i sagsfremstillingen anførte udtalelser er objektivt egnet til at krænke kvinder i værdighed og skabe uden tvivl et ubehageligt og nedværdigende klima. Udtalelserne må således anses for at udgøre chikane i ligestillingslovens forstand.

Da der er tale om et formueretligt fag, er der intet, der tilsiger, at det skulle være nødvendigt med disse eksempler - det tjener således ikke andet formål end at være chikanerende.

Klager har løbende igennem hele perioden gjort indklagede opmærksom på problemet i håb om, at der kunne findes en løsning, så det ikke ville være nødvendigt at klage til nævnet.

Da klager i september 2018 så, at underviseren var blevet genansat til det samme fag i det nye semester, blev hun ramt af harme. Som reaktion på dette, sendte klager den 4. september 2018 endnu en klage til indklagede. Denne mail blev aldrig besvaret.

Samtidig havde klager en underviser på semesteret i september 2018, som ad andre veje gik videre med sagen, og gjorde ledelsen opmærksom på problemet. Imens denne proces stod på, afventede klager

fortsat, men valgte i november 2018 at klage til nævnet, da indklagede ikke gav anledning til at tro, at hun kunne forvente et svar på henvendelsen.

Denne anden underviser kom i januar 2019 til klager med en besked om, at ledelsen anså sagen for "lukket". Dette vel og mærke uden at klager blev orienteret, og uden at hun havde fået svar på den mail, hun sendte i september 2018.

At underviseren ophørte med de kvindefordrende udtalelser efter klagers klage til universitetet betyder ikke, at den forskelsbehandling, der er beskrevet i klagen, mister sin gyldighed. At man ikke gentager krænkelsen efter, man er konfronteret med en klage, gør ikke den oprindelige krænkelse i orden. Det er dermed ikke et validt argument, at underviseren hørte op med udtalelserne efter klagen.

Indklagedes fortolkning af ligestillingslovens § 2a, stk. 2 er forkert, da denne både omfatter den tilsigtede chikane, hvor formålet er at krænke personens værdighed, såvel som den utilsigtede chikane, dvs. uagtensomt chikane, som ikke har til formål at krænke personens værdighed, men dog har denne virkning.

Af chikanebestemmelsen kræves det, at der skabes et nedværdigende og ydmygende eller ubehageligt klima. Henset hertil må det tillægges vægt, at man som underviser er i en ulige magtbalance overfor sine (1. års) studerende.

Dertil kommer, at der ikke alene var tale om ytringer, men også om eksempler og spørgsmål, som blev spurgt ud til holdet af studerende. Ønskede man at deltage aktivt i undervisningen, var man derfor tvunget til eksempelvis at svare på spørgsmålet: *"Du går til en luder og skal have et blæs, hvad er hhv. hoved- og biforpligtelse i den ydelse?"*

Universitet har desuden anført, at udtalelserne ikke var rettet mod klager, med alene blev fremsat som eksempler.

Der er imidlertid tale om et formueretligt fag. Eksemplerne, som blev brugt, handlede om hoved- og biforpligtelser i forretningsforhold, kautionsformer, forklaring af begreber som *uden ugrundet ophold* og faktiske mangler, og i sondring mellem fast ejendom til erhverv og beboelse. Der var således intet fagligt eller i øvrigt legitimt formål med det, når underviser valgte at bruge kvindefordrende udtalelser.

Klager fastholder, at hun har løftet bevisbyrden for, at udtalelserne udgør en krænkelse af forbuddet mod forskelsbehandling på baggrund af køn, herunder chikane jf. § 2a stk. 1-2. Det fastholdes også, at indklagede ikke har løftet bevisbyrden for, at ligebehandlingsprincippet ikke er krænket.

Indklagede påstår principielt afvisning, subsidiært frifindelse.

Indklagede gør gældende, at klagers indbringelse af sagen for nævnet godt og vel 20 måneder efter indklagedes svar til klager af 8. marts 2017 er udtryk for retsfortabende passivitet, som bør medføre, at klager ikke får medhold.

Indklagede har indrettet sig på, at sagen var afsluttet. Der foreligger ikke påståede krænkende handlinger efter den 8. marts 2017.

I den forbindelse henviser indklagede til nævnets afgørelse i j.nr. 2017-6811-59605, 2017-6811-59594, 2017-6811-59589, 2017-6811-59586 og 2017-6811-59579, hvor klagerne efter 13 måneder blev afvist på grund af retsfortabende passivitet.

Indklagede har ikke modtaget mail af 4. september 2018, som klager henviser til. Indklagede har opfordret klager til at fremlægge mailen.

Indklagede modtog den 24. oktober 2018 en henvendelse af mere generel karakter fra en af klagers andre undervisere, hvor klagers klage blev omtalt som et eksempel.

Såfremt nævnet beslutter at realitetsbehandle nærværende sag, gør indklagede gældende, at der ikke er sket forskelsbehandling på grund af køn.

I henvendelsen af 8. marts 2017 anførte klager en række udtalelser, som underviseren ifølge klager havde fremsat undervejs i undervisningen. Sagen blev håndteret umiddelbart efter klagers henvendelse.

I mail af 8. marts 2017 til underviseren udbad indklagede sig hans kommentarer til den fremsatte kritik. Underviseren udtrykte i den forbindelse sin beklagelse og tilkendegav, at han ville undlade sig sådanne udtaler.

Indklagede kontaktede desuden underviseren telefonisk den 8. marts 2017 og understregede sagens alvor, ligesom han blev bedt om at forholde sig mere uddybende til kritikken. Underviseren tilkendegav i den forbindelse, jf. også det skriftlige svar i hans mail af 8. marts 2017 til indklagede, at han over årene havde ”tillagt (sig) et vist frisprog.” Udfaldet af samtalen blev, at han for eftertiden ville rense sin undervisning for eksempler og udtalelser som de af klager anførte.

Herefter skrev faglederen den 8. marts 2017 til klager, at han havde været i kontakt med underviseren, som beklagede sine udtalelser, og fremover ville undlade eksempler som de af klager anførte. Mailen blev afsluttet med en opfordring til klager om at kontakte indklagede, såfremt situationen ikke ændrede sig. Indklagede har ikke efterfølgende hørt fra klager.

Indklagede skal beklage, at underviseren er fremkommet med udtalelser, der af klager blev anset for at være krænkende over for hende.

Udtalelserne er fremsat som led i almindelig undervisning, og det var ikke formålet at krænke enkelte personer, herunder klager. Indklagede henviser til 2013-6810-09250, hvor nævnet fandt, at udtalelserne ikke havde til formål at krænke enkelte personer, herunder klager.

Klager har anført, at tidligere studerende skulle have udtalt, at de nævnte eksempler på underviserens udtalelser ikke er enestående, og at han i alle år har ”udtalt sig lige så nedsættende og seksualiserende om kvinder”.

Indklagede skal hertil bemærke, at der ikke tidligere er modtaget klager over den pågældende underviser, ligesom indklagede ikke efterfølgende har modtaget klager eller hørt til, at der skulle være opstået nye lignende situationer.

Det bemærkes endvidere, at den pågældende underviser har fået positive slutevalueringer af de studerende, og at fakultetet ikke på anden vis har konstateret omstændigheder, som har givet anledning til på eget initiativ at skride ind over for underviseren.

Endelig bemærkes det, at indklagede ikke er bekendt med, at der skulle have været studenterhenvendelser angående seksualiserende eller kønsbaseret chikanerende kommentarer fra undervisere på det pågældende fag i øvrigt.

Sammenfattende gøres det således gældende, at indklagede ikke har handlet i strid med ligestillingslovens forbud mod diskrimination på grund af køn, idet underviseren ikke har haft til formål at krænke enkeltpersoners, herunder klagers, værdighed og dermed skabe et truende, fjendtligt, nedværdigende, ydmygende eller ubehageligt klima. De pågældende udtalelser var ikke rettet direkte mod klager, eller de øvrige kvindelige studerende, men blev fremsat som eksempler i et formueretligt fag.

Klager anfører, at faglederens svar til hende af 8. marts 2017 må forstås således, at faglederen er af den overbevisning, at det er de studerende selv, der er ansvarlige for at tage chikanerende adfærd op med den krænkende part.

Indklagede skal hertil bemærke, at det efter indklagedes opfattelse ikke falder under nævnets kompetence at tage stilling til, hvorvidt indklagede har fulgt indklagedes retningslinjer for behandling af klager over undervisere.

For så vidt angår indklagedes spørgsmål til klager om, hvorvidt hun havde været i dialog med underviseren, skal det oplyses, at der ikke var tale om en opfordring til klager om selv at konfrontere underviseren med problemet, men alene som en afklaring af, hvorvidt underviseren allerede var blevet konfronteret af de studerende med sine udtalelser.

Indklagede finder således at klagers klage af 8. marts 2017 er håndteret korrekt.

Ligebehandlingsnævnets bemærkninger og konklusion

Ligebehandlingsnævnet behandler klager over forskelsbehandling på grund af køn efter lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse mv.(ligebehandlingsloven).

Det fremgår af ligebehandlingslovens § 3, stk. 1, at enhver arbejdsgiver, som beskæftiger mænd og kvinder, skal behandle dem lige for så vidt angår adgang til erhvervsvejledning, erhvervsuddannelse, erhvervsmæssig videreuddannelse og omskoling. Det følger af ligebehandlingslovens § 3, stk. 2, at pligten også angår enhver, der driver vejlednings- og uddannelsesvirksomhed som nævnt i stk. 1.

Ligebehandlingsnævnet vurderer, at det indklagede universitet driver uddannelsesvirksomhed, der falder inden for ligebehandlingslovens anvendelsesområde, da der er tale om uddannelse med henblik på lønnet beskæftigelse.

Chikane og sexchikane betragtes som forskelsbehandling på grund af køn og er derfor forbudt.

Der foreligger chikane, når der udvises enhver form for uønsket verbal, ikkeverbal eller fysisk adfærd i relation til en persons køn med det formål eller den virkning at krænke denne persons værdighed og skabe et truende, fjendtligt, nedværdigende, ydmygende eller ubehageligt klima.

Der foreligger sexchikane, når der udvises enhver form for uønsket verbal, ikkeverbal eller fysisk adfærd med seksuelle undertoner med det formål eller den virkning at krænke en persons værdighed, navnlig ved at skabe et truende, fjendtligt, nedværdigende, ydmygende eller ubehageligt klima.

Klager sendte den 8. marts 2017 en klage til indklagede over underviseren og de i sagsfremstillingen nævnte udtalelser. Indklagede håndterede klagen og bad samme dag klager om at rette henvendelse igen, såfremt forholdet ikke ophørte.

Nævnet lægger til grund, at udtalelserne ophørte efter klagers henvendelse til indklagede den 8. marts 2017.

Klager indbragte sagen for Ligebehandlingsnævnet den 26. november 2018.

Nævnet vurderer, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at klager har udvist retsfortabende passivitet.

Ligebehandlingsnævnet har herved navnlig lagt vægt på, at der var tale om et løbende uddannelsesforløb, og at klager indbragte klagen for nævnet i rimelig tidsmæssig sammenhæng med, at hun efter det oplyste blev opmærksom på, at den pågældende underviser skulle varetage undervisningen i faget på ny i efterårssemestret 2018.

Hvis en person, der anser sig for krænket, påviser faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der er udøvet direkte eller indirekte forskelsbehandling, påhviler det modparten at bevise, at ligebehandlingsprincippet ikke er blevet krænket.

Klager har oplyst, at underviseren i forbindelse med undervisningen i et formueretligt fag på det indklagede universitet fremkom med en række udtalelser, herunder spørgsmål og eksempler, som havde et seksuelt indhold.

Indklagede har ikke bestridt, at de af klager fremlagte udtalelser har fundet sted.

Klager har oplyst, at hun oplevede udtalelserne som kvindefordreende og krænkende. Ifølge klager seksualiserede og objektiverede udtalelserne kvinder og skabte et undervisningsmiljø, hvor man som kvindelig studerende ikke følte sig tryk.

Som følge af ovenstående samt indholdet af de pågældende udtalelser er det nævnets vurdering, at underviseren ved at fremsætte de i sagsfremstillingen nævnte udtalelser har udvist en adfærd, der er omfattet af ligebehandlingslovens definition af sexchikane.

Nævnet har herved navnlig lagt vægt på, at udtalerne som følge af deres karakter og uvedkommende seksuelle indhold både var egnede til og havde den virkning at krænke klagers værdighed, idet de

skabte et ubehageligt klima i det længerevarende undervisningsforløb, som fandt sted som led i klagers universitetsuddannelse.

Klager har herefter påvist faktiske omstændigheder, der giver anledning til at formode, at der er sket ulovlig forskelsbehandling på grund af køn.

Indklagede har oplyst, at udtalelserne blev fremsat som led i almindelig undervisning, og at udtalelserne ikke var rettet direkte mod klager. Indklagede har også oplyst, at underviseren ikke havde til hensigt at krænke klager.

Ligebehandlingsnævnet vurderer, at indklagede ikke herved har løftet bevisbyrden for, at ligebehandlingsprincippet ikke er blevet krænket.

Klager får herefter medhold i denne del af klagen.

Nævnet finder derimod ikke, at klager har påvist faktiske omstændigheder, der tyder på, at hun har været udsat for forskelsbehandling på grund af køn i forbindelse med indklagedes håndtering af klagen af 8. marts 2017.

Klager får derfor ikke medhold i denne del af klagen.

Godtgørelse

Henset til den tid der er forløbet siden udtalelserne blev fremsat, til at udtalelserne blev fremsat overfor en stor gruppe af studerende, men ikke overfor klager personligt, finder nævnet ikke, at der er grundlag for at tilkende klager en godtgørelse efter ligebehandlingsloven.

Retsregler

Afgørelsen er truffet efter følgende bestemmelser:

Lov om Ligebehandlingsnævnet

- § 1, stk. 1, og stk. 2, om nævnets kompetence
- § 9, stk. 1, om klagebehandling
- § 12, stk. 1 om klagebehandling

Ligebehandlingsloven

- § 1, stk. 4, og stk. 6, om lovens anvendelsesområde
- § 3 om forbud mod forskelsbehandling
- § 14 om godtgørelse
- § 16 a om delt bevisbyrde

<18-70347>